

WYDARZENIA

„Wisła w dziejach Polski”

Druga część ekspozycji „Wisła w dziejach Polski” w Muzeum Wisły w Tczewie – Oddziale NMM otwarta została 24 lutego. Tym samym zakończono prace nad modernizacją wystawy stałej, której pierwszą część udostępniono kilka lat wcześniej. Cezurę między częściami, a jednocześnie punkt wyjścia dla narracji nowej ekspozycji, stanowi rok pierwszego rozbioru Rzeczypospolitej – 1772 r. Historia zagospodarowania najważniejszej polskiej rzeki spleciona jest z dziejami naszego kraju, a wszystko to pokazano na tle gwałtownego postępu technologicznego XIX i XX wieku. Stąd należne miejsce zajmuje budowa umożliwiających niespotykany dotąd rozwój żeglugi kanałów na ziemiach polskich, zastosowanie napędu parowego w jednostkach rzecznych oraz problematyka mostów, ze szczególnym naciskiem na słynne XIX-wieczne mosty tczewskie. Okres II Rzeczypospolitej obejmuje rozwój żeglugi pasażerskiej, budowę portów, żeglugę towarową, sporty i turystykę wodną oraz flotylle rzeczne Marynarki Wojennej. Przedsięwzięcia związane z Wisłą i żeglowaniem po niej po 1945 roku, jak rozbudowa portów i stoczni (w tym Tczewskiej Stoczni Rzecznej), tworzenie projektów nowych konstrukcji, budowa nowych statków i rozwój szkolnictwa dla żeglugi śródlądowej, kontrapunktowane są procesami negatywnymi, w tym kryzysem gospodarki rzecznej w końcu XX wieku. Narrację kończy prezentacja współczesnych form eksploatacji Wisły oraz szeregu inicjatyw społecznych skierowanych na sprawy wiślane. Pod względem ekspozycyjnym wystawa jest zróżnicowana: oryginalnym zabytkom (są to m.in. łodzie używane na Wiśle i jej dopływach, elementy statków wiślanych, narzędzia rybackie, szkatulki, piaskarskie i regulacyjne, a także obrazy, modele jednostek wiślanych i makiety), towarzyszą nowoczesne środki prezentacji: liczne ilustracje (w tym zmieniające się prezentacje w ramach LCD) i filmy. Dzięki stanowiskom interaktywnym zwiedzający poznają cechy charakterystyczne trzech odcinków Wisły oraz flisackie pożywienie, z kolei w infokioskach rozwijane są tematy zasygnalizowane na wystawie lub uzupełniające jej narrację, np. gwara flisacka, spław soli Wisłą, powódzie wiślane, stocznie rzeczne. Autorem scenariusza wystawy jest dr inż. Jerzy Litwin, a jej komisarzem Jadwiga Klim.

Goście wernisażu przed gablotą prezentującą modele różnych jednostek wiślanych z napędem parowym. Fot. Paweł Józwiak

„Zaślubiny Polski z morzem”

Rocznicę zaślubin Polski z morzem NMM uczciło prezentacją dzieła Juliana Fałata (1853–1929), znakomitego malarza i naocznego świadka uroczystości, jaka odbyła się w Pucku 10 lutego 1920 roku. Imponujących rozmiarów kompozycja przedstawia widziane od strony morza zamrznięte wody Zatoki Puckiej, port i zebrane na nabrzeżu tłumy: wojsko pod wodzą

generała Józefa Hallera, dostojników z ministrem Stanisławem Wojciechowskim, delegacją Sejmu i władzami nowo utworzonego województwa pomorskiego, a także licznie zgromadzonych cywilów. Ponad nimi powiewa biało-czerwona bandera. Całą scenę obserwują wyłaniające się z wody na pierwszym planie mityczne bóstwa morskie – Neptun i Salacja (uosobienie piękna morza i słonej wody). Zakupiony w 2015 roku dzięki dotacji celowej MKiDN obraz był dotąd nieznanymi publiczności, pozostawał bowiem w rękach prywatnych. Po zakupie poddano go gruntownej konserwacji, która obejmowała, oprócz oczyszczenia lica, usunięcie starego dublażu i zmienionych kolorystycznie uzupełnień konserwatorskich, wyprostowanie podobrazia i jego dublaż na nowe płótno oraz nałożenie nowych uzupełnień konserwatorskich, zestrojonych barwnie z zachowaną oryginalną warstwą malarską. Obraz „Zaślubiny Polski z morzem” jest niewątpliwie najważniejszym elementem gromadzonego w NMM zbioru zabytków związanych z tą uroczystością, do którego należy m.in. dedykowana gen. Józefowi Hallerowi akwarela Juliana Fałata, przedstawiająca pierwszy rejs generała po polskim morzu, który miał miejsce 11 lutego 1920 w Wielkiej Wsi oraz akwarele Henryka Uziembły – także uczestnika pułkowej ceremonii.

Prezentacja obrazu Juliana Fałata „Zaślubiny Polski z morzem”. Fot. Paweł Józwiak

Muzea Szlaku Wisły

Dwadzieścia nadwiślańskich placówek muzealnych zaangażowało się w projekt „Muzea Szlaku Wisły”, realizowany w ramach ogólnopolskich obchodów roku rzeki Wisły. Liderem projektu jest NMM, a zainaugurowano go konferencją, która odbyła się 20 lutego w Centrum Konserwacji Wraków Statków w Tczewie. Na konferencję przybyli reprezentanci muzeów z miast leżących nad Wisłą, którzy opowiedzieli o realizowanych i planowanych działaniach związanych z rzeką – m.in. o projekcie skansenu osadnictwa nadwiślańskiego w Wiączeminię Polskim, prowadzonym przez Muzeum Mazowieckie w Płocku i o międzymuzealnym projekcie wystawienniczym *Miasto–Ludzie–Muzeum/Rzeka*, koordynowanym przez Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy. W spotkaniu wzięli udział także przedstawiciele organizacji społecznych, prezentujący prowadzone przez siebie akcje – m.in. „Po drugie: autostrada wodna na Wiśle” (akcja społeczna „Dziennika Bałtyckiego”) i Narodowy Program Restytucji Floty Tradycyjnej (akcja organizacji społecznych zajmujących się odtwarzaniem tradycyjnego szkatulnictwa wiślanego). Ponadto zaprezentowano znaczek okolicznościowy wydany przez Poczta Polską z okazji Roku Rzeki Wisły, kartkę okolicznościową z Muzeum Wisły w Tczewie przygotowaną w współpracy z NMM i okolicznościowy datownik poświęcony Muzeum Szlaku Wisły.

Nowe wraki w Wirtualnym Skansenie

Wirtualny Skansen Wraków Zatoki Gdańskiej, dostępny na stronie www.wsw.nmm.pl, wzbogacony został ostatnio o sześć nowych prezentacji. Są to: wrak XVIII-wiecznego fryzyjskiego kofa „De Jonge Seerp” (znany jako W-27, wg obowiązującego dziś oznaczenia F54.3), który zatonął po kolizji z angielskim statkiem „Recovery” 11 czerwca 1791 roku; wrak XV-wiecznego statku średniowiecznego zbudowanego metodą zakładkową (F53.22); wrak XVIII-wiecznego trójmasztowca (W-25, F53.3); wrak XIX-wiecznego bezmasztowego statku pomocniczego – lichtugi (F53.9, znany też jako Łyżwa); wrak XVII-wiecznego statku (F53.13) oraz wrak XIX-wiecznego żaglowca (F53.25), przeniesiony w roku 2006 z rejonu Portu Gdańskiego w nowe, bezpieczne miejsce na Zatoce Gdańskiej. Wszystkie wraki mają dużą wartość historyczną. Zalegają na głębokości od 2 do 25 metrów. Opracowana i wdrożona przez zespół NMM pod kierownictwem dra Tomasza Bednarza metoda fotogrametrycznej dokumentacji 3D wraków znajdujących się na dnie Morza Bałtyckiego pozwala na szybkie i dokładne wykonanie dokumentacji wraków *in situ*, także przy bardzo słabej widzialności pod wodą. Modele wraków to nie tylko atrakcyjne wizualnie prezentacje, ale także uniwersalne i precyzyjne narzędzie pomiarowe dla archeologii podwodnej. Są wiernym odwzorowaniem obiektów i pozwalają na tworzenie dowolnych przekrojów, rzutów oraz animacji. Modele są także skutecznym narzędziem do monitorowania oraz ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego. Obecnie Wirtualny Skansen Wraków zawiera fotogrametryczne modele 3D trzynastu wraków z Zatoki Gdańskiej. Można je oglądać z dowolnej perspektywy i odległości, również w trybie pełnoekranowym oraz w smartfonach przy użyciu urządzeń typu Google Cardboard lub Oculus DK1 i DK2, co wzmacnia efekt przestrzenności prezentowanych stanowisk podwodnych. Materiały ze strony Wirtualny Skansen Wraków wykorzystywane są także w zajęciach edukacyjnych, odbywających się w obiektach NMM.

Modele wraków W-25 i W-27. Przykładowe ujęcia przestrzennych modeli z Wirtualnego Skansenu Wraków

Remont wnętrz na „Darze Pomorza”

Trwają prace remontowe na statku-muzeum „Dar Pomorza”. Po kabinie kapitańskiej przyszła kolej na najbardziej reprezentacyjne miejsce na żaglowcu, czyli salon kapitański, a następnie na kabinę pierwszego oficera – zwaną kabiną Borchardta, ponieważ znany pisarz zajmował ją jako starszy oficer na statku szkolnym

podczas ostatnich przedwojennych rejsów żaglowca i dziś jest tam niewielka ekspozycja pamiątek po nim. W obu wnętrzach zdemontowana została boazeria w celu konserwacji zasłoniętych przez szalunek części metalowych kadłuba i wymiany zbutwiałych fragmentów drewnianych. Po zdjęciu grubej warstwy farb wydobyto atrakcyjne detale i zdobienia, zwracają też uwagę efektywnie wyprofilowane łączenia desek boazerii ściennych. Założeniem obecnego prac remontowych jest przywrócenie wyglądu wnętrza zabytkowego żaglowca do stanu z początków pływania statku pod polską banderą (lata 1930.). Remont finansowany jest ze środków Miasta Gdyni.

U góry: salon kapitański na „Darze Pomorza” po remoncie, po prawej widoczne ozdobne detale. Na dole: efektowna boazeria w kabinie Borchardta. Fot. Marek Twardowski

Przebudowa w Spichlerzach

Kończą się prace remontowe na parterze Spichlerzy na Ołowiance: w holu wejściowym i części biurowej. Głównym celem remontu jest poprawa warunków recepcyjnych. W miejscu zlikwidowanej ze względu na brak osób chętnych do jej poprowadzenia tawerny utworzone zostało ogólnodostępne miejsce przeznaczone do odpoczynku i spożywania posiłków. Ustawione tam zostaną automaty z ciepłymi i zimnymi napojami.

ZAPROSZENIA

150. rocznica urodzin Mariusza Zaruskiego

Zapraszamy na konferencję „Generał Mariusz Zaruski – życiorys morzem pisany”, organizowaną przez Pomorski Związek Żeglarski wspólnie z NMM, która odbędzie się 8 kwietnia w Spichlerzach na Ołowiance. Bohater konferencji przedstawiony zostanie jako malarz, poeta, dziennikarz, działacz żeglarski, wychowawca młodzieży, a także starosta pucki. Tego dnia będzie można również zwiedzić żaglowiec „Generał Zaruski”.